

לְהַשִּׁיב דְּבַר, אֶלֶּא מִשּׁוּם הַדְּרָגָה
שֶׁל רוּחַ עֲלִיּוֹנָה שֶׁל חֲכָמָה שִׁישׁ
בו, שְׁפָתוֹב (איוב טו) הַחֲכָם יַעֲנֶה
דַּעַת רוּחַ. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַעֲנִיָּה
הַזֶּה שֶׁהוּא עֹנֶה לֹשׁ בֵּיהּ קִיּוּמָא
הָעוֹלָם, וַיֵּשׁ לוֹ בֵּיהּ סִיּוּעַ עֲלִיּוֹן
לְהַפִּיר אֶת רַבּוּנוֹ, וְהִיא בְּסוּד
הָאֲמוּנָה - יֵשׁ עֲנִיָּה מִצַּד אַחַר
שְׁאִסוּרָה, שְׁפָתוֹב (שמות כ) לֹא
תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד שֶׁקָּר.

לֹא תַחֲמַד (שם כ"ז), לְקַבֵּל דְּרָגָא סְתִימָאָה עֵילָאָה,
הַנְּסֻתָּרַת הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁכָּל
הַמְּחַשְׁבוֹת תְּלוּיוֹת בֵּיהּ, וְאִין
בְּעוֹלָם מִי שֶׁיִּפְרֹד הַדְּרָגָה הַזֶּה,
מִשּׁוּם שֶׁהִיא נְסֻתָּרַת הַנְּסֻתָּרִים.
וַיִּכְשַׁעֲלָה בַּמְּחַשְׁבָּה הָעֲלִיּוֹנָה
לְבַרְא הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְהָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן, הַכֹּל הִיוּ בְּרַגַע אַחַד.
זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה מ"ח) יַעֲמִדוּ יַחְדוֹ.
וְאוֹתָהּ הַמְּחַשְׁבָּה נְסֻתָּרַת.

וְכֵן אָדָם לְמַטָּה יֵשׁ לוֹ מְחַשְׁבָּה
נְסֻתָּרַת, שְׂאִין מִי שֶׁמְכִיר אוֹתָהּ
פָּרַט לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ,
וַיִּתְּנָה לְאָדָם לְחַשֵּׁב דְּבָרֵי תוֹרָה
וְדְבָרֵי מִצְוָה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ
מְחַשְׁבָּה עֲלִיּוֹנָה מְשַׁפִּיעָה
מַעֲיִנוּתִיהָ לְמָקוֹם הַחֲכָמָה, וְאִין
גְּפָרִים כָּלֵל. וְמֵאוֹתָהּ הַחֲכָמָה
הָעֲלִיּוֹנָה יֵצֵא תוֹרָה, וְשׁוֹפַעַת
הַשְּׁקָאָה עַד אוֹתוֹ מָקוֹם הַחֲכָמָה
הַתַּחְתּוֹנָה, שְׁנִקְרָאת מִצְוָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁחֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת
מִצְוָה, כְּאֵלוֹ עֲשָׂאָה, מִשּׁוּם
שְׁגוּרָם לְהַבִּיא הַנְּאִת הַבְּרֻכּוֹת
מֵאוֹתָהּ הַמְּחַשְׁבָּה הָעֲלִיּוֹנָה
לְמָקוֹם שְׁנִקְרָא מִצְוָה. וְכֵאלוֹ
עֲשָׂאָה, כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר וְעֲשִׂיתֶם
אִתְּם. הַמְּחַשְׁבָּה וְדָאֵי רֹאשׁ לְכָל.
וְאַף עַל גַּב שֶׁבְּצַד הַמְּחַשְׁבָּה
הָעֲלִיּוֹנָה נִתְּנָה הַרְשׁוּת לְחַשֵּׁב -
דְּבָרֵי מִצְוָה מִתָּר, דְּבָרִים שְׂאִינִם
מִצְוָה אֲסוּרִים, שְׁפָתוֹב לֹא
תַחֲמַד.

וְכֵן רָאָה, מִה הַטַּעַם כָּל

דְּהָא בְּרַ נֶשׁ לֹא יְכִיל לְאַתְבָּא פְתָגָם, אֶלֶּא בְּגִין
דְּרָגָא דְּרוּחָא עֵילָאָה דְּחֲכָמָתָא דְּאִית בֵּיהּ.
דְּכְתִיב, (איוב טו ב) הַחֲכָם יַעֲנֶה דַּעַת רוּחַ. וְאַף
עַל גַּב דְּהֵאֵי עֲנִיָּיָה דְּאִיהוּ עֲנִי, אִית בֵּיהּ קִיּוּמָא
דְּעֲלָמָא, וְאִית לִיהּ בֵּיהּ סִיּוּעַ עֵילָאָה, לְמַנְדַּע
לְמֵאֲרִיָּה, וְאִיהִי בְּרִזָּא דְּמַהִימְנוּתָא. אִית עֲנִיָּיָה
מְסֻטָּרָא אַחְרָא דְּאֲסִיר, דְּכְתִיב (שמות כ טו) לֹא
תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד שֶׁקָּר.

לֹא תַחֲמַד (שם כ"ז), לְקַבֵּל דְּרָגָא סְתִימָאָה עֵילָאָה,
דְּכָל מְחַשְׁבְּתָן בֵּיהּ תְּלִיין, וְלִית בְּעֲלָמָא
דִּינְדַּע הֵהוּא דְּרָגָא, בְּגִין דְּאִיהוּ סְתִימָאָה
דְּסְתִימִין. וְכַד סְלִיק בַּמְּחַשְׁבָּה עֵילָאָה,
לְמִיבְרָא, עֲלָמָא עֵילָאָה וְעֲלָמָא תַתָּאָה, כּוּלָּא
הוּוּ בְּרַגַעָא חֲדָא. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה מ"ח יג)
יַעֲמִדוּ יַחְדוֹ. וְהֵהוּא מְחַשְׁבָּה סְתִימָאָה.

וְכֵן נֶשׁ לְתַתָּא, אִית לִיהּ מְחַשְׁבָּה סְתִימָאָה,
דְּלִית דִּינְדַּע בֵּיהּ, בְּרַ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּלַחֲדוּדֵי. וַיִּתְּבָה לִיהּ לְבַר נֶשׁ, לְמְחַשֵּׁב מְלִין
דְּאוֹרֵייתָא, מְלִין דְּמִצְוָה. בְּגִין דְּהֵהִיא מְחַשְׁבָּה
עֵילָאָה, נִגְדָּא מְבוּעֵין דִּילָהּ, לְאַתְרָא דְּחֲכָמָתָא,
וְלֹא אֶתְפָּרַשׁ כָּלֵל. וַיִּמַּהֲיָא חֲכָמָתָא עֵילָאָה
נְפָקָא תוֹרָה. וְנִגִּיד שְׁקִיּוּתָא עַד הֵהוּא אַתְר
דְּחֲכָמָה תַתָּאָה, דְּאִיקְרִי מִצְוָה.

וְעַל דָּא מֵאֵן דְּחַשִּׁיב לְמַעַבְד מִצְוָה, כְּאֵלוֹ
עֲשָׂאָה. בְּגִין דְּגָרִים לְמִיתִי סִיפּוּקָא
דְּבִרְבָּאֵן, מֵהֵהוּא מְחַשְׁבָּה עֵילָאָה, לְאַתְר
דְּאִקְרִי מִצְוָה. וְכֵאלוֹ עֲשָׂאָה. כְּמָה דְּאִתְר אֲמַר
(במדבר טו לט) וְעֲשִׂיתֶם אִתְּם. מְחַשְׁבָּה וְדָאֵי רִישָׁא
דְּכוּלָּא. וְאַף עַל גַּב דְּבְסֻטָּרָא דְּמְחַשְׁבָּה עֵילָאָה
אֶתְיִיב לִיהּ רְשׁוּתָא לְמְחַשֵּׁב. מְלִין דְּמִצְוָה
מוֹתָר, מְלִין דְּלָאוּ מִצְוָה, אֲסִירָן, דְּכְתִיב לֹא
תַחֲמַד.

וְהָא חֲזִי, מֵאֵי טַעַמָא כְּלָהוּ אֲמִירָאֵן, לְקַבֵּל

האמירות כנגד כל פתח - מצות
עשה במקום הראוי לה, מצות
לא תעשה במקום הראוי לה.
ואותן שלש האחרונות, הן לא
תעשה, מכלל של עשה,
כשבארנו בכל. אף על גב שזה
מתר - זה אסור. שמשום שהם
כנגד עתיק העתיקים, שחסד
ורחמים גדולים שרויים בו, ואין
נראה אלא למצות עשה, משום
כך דיק מהם, שלא יתפנה אדם
לצד האחר, ורשם אותם במצות
לא תעשה.

והזהיר את בני האדם בלאו על
האמירה האחרונה הזו, שהוא
הפלל האחרון של התורה. ומי
שעובר על זה, כאלו עבר על כל
התורה, משום שהוא למעלה,
הראשית של הכל, הפלל של
הכל. ואם אדם עובר על זה ומטה
מחשבתו מדרכי התורה, אז
נדבק בצד האחר, בצד השקר,
ואז בא לידי (שמות ב) לא תענה
ברעף עד שקר. כפי שמצאנו
באחאב, שחמד את פרס נבות
היזרעאלי, ואז העידו עליו שקר,
ומזה בא אדם לעבר על כל
האמירות.

אבל כשהוא הולך בדרכי התורה
וחושב במצוותיו, אזי מתפשטת
אותה מחשבה בכל הדרגות מצד
האמת, הצד של האמונה
העליונה.

ובא ראה, הרי כל האמירות
נעוצות - סוף בראש, וראש
בסוף. הראש - להפיר את הקדוש
ברוך הוא במחשבתו. הסוף -
שלא להטות מחשבתו ורצונו
לצד האחר. וכשאדם נדבק בזה,
אזי כל העולמות מתמלאים
בברכות עליונות ששופעות
מהעתיק הנסתר של הכל.

וכשיורדות, כלן מתקשרות ביום
השלישי, וזה יעקב. משום כך

כל פתח, מצות עשה באתרא דחזי ליה, מצות
לא תעשה באתרא דחזי ליה. ואינון תלתא
בתראי, אינון לא תעשה, מכלל דעשה,
כדאוקימנא בכלא, אף על גב דהאי שרי,
האי אסור. דבגין דאינון לקבל עתיקא
דעתיקין, דחסד ורחמים גדולים ביה שריין,
ולא אתחזי אלא למצות עשה. בגיני כך דייק
מנייהו, דלא יתפני בר נש לסטרא אחרא,
ורשים להו במצות לא תעשה.

ואזהיר לון לבני נשא בלאו, על האי אמירה
בתראה, דאיהו פללא בתראה
דאורייתא, ומאן דעבר על האי, כאלו עבר
על כל אורייתא. בגין דאיהו לעילא, ראשיתא
דכלא, פללא דכלא. ואי בר נש עבר על האי,
ואסטי מחשבתיה מן אורחין דאורייתא, כדין
אתדבק בסטרא אחרא, בסטרא דשקר, וכדין
אתי לידי לא תענה ברעף עד שקר.
כדאשפחנא באחאב, דחמיד פרמא דנבות
היזרעאלי, וכדין אסהידו עליה שקרא, ומהאי
אתי בר נש למעבר על פלהו אמירן.

אבר פד איהו אזיל באורחין דאורייתא,
וחשיב בפקודוי, כדין אתפשטא ההיא
מחשבה בכלהו דרגין, מסטרא דאמת, סטרא
דמהימנותא עילאה.

ותא חזי, דהא נעיצין פלהו אמירן, סופא
ברישא, ורישא בסופא. רישא למנדע
לקודשא בריך הוא במחשבתיה. סופא דלא
לאסטאה מחשבתיה ורעותיה לסטרא אחרא.
וכד בר נש מתדבק בהאי, כדין פלהו עלמין
מתמלאן ברכאן עילאין דנגדין מן עתיקא
סתומא דכלא.

וכד נחתו, פלהו אתקשרו ביום השלישי, ודא
יעקב. בגין כך שביעאה לקבליה, דכלהו

השביעי כנגדו, שכל השבעה נקשרים בו. וכיון שהארץ הזו, באור עם בניה, שכל השבעה נקשרים להאיר, ואז ארבע כוסות, ארבע הגאלות.

קדוש על היין - כנגד דוד. הגדה - כנגד יעקב. ברפת המזון - כנגד יצחק. הלל הגדול - כנגד אברהם.

ממטה למעלה עולה כמו זה. מצה - כנגד דוד. שבועות - כנגד יעקב. ראש השנה - כנגד יצחק. ספות - כנגד אברהם. ואף על גב שפארנו כנגד אהרן - הכל אחד. וכיון שהגיעו למקום השלם של יעקב, אמרו הלל הגדול.

דבר אחר זה יתנו, פמה יש לבני אדם להשמר בדרכיהם, שפאשר הצדיק שהוא נמפר, כל עשר הדרגות הסתירו אורותיהם, שהרי אין שופע אור העתיק אלא בשבילו, לתועלת על הארץ, ומי שעבר על זה, עבר על כל המצוות. והקדוש ברוך הוא באהבה רבה נתן השבת לשמרה כנגדו, ששקולה לכל המצוות.

ועל פן עשרים גרה, שהחזיר למקומם, הוא כפר נפש, ומאירים למקום שנקרא נפש, מהמקום של ישראל, והשמים מאירים לארץ הזו, ונותנים לה כל תקונייה להתחבר למעלה.

ובא וראה, כתוב (תהלים יט) השמים מספרים כבוד אל. מי השמים? השמים של הקדוש ברוך הוא, מספרים למקום שנקרא כבוד אל. מי זה כבוד אל? בתו של אברהם שנקראת אל. אל זה אברהם. מה מספרים? כמו שנקרא (איוב כח) אז ראה ויספרה.

מה זה ויספרה? כמו שנקרא (שם) מקום ספיר אבניה. ואותם השמים מתקנים אותה בכל תקונייה, את כבוד האל הזו.

שבעה אתקשרן ביה. וכיון דהאי ארץ, בנהירו עם בנהא, דכלהו שבעה אתקשרן לאנהרא, וכדין ארבעה כוסות, ארבעה גאלות.

קדוש על היין, לקבליה דדוד. הגדה, לקבליה דיעקב. ברפת המזון, לקבליה דיצחק. הלל הגדול, לקבליה דאברהם.

מתתא לעילא סליק כגוונא דא, מצה, לקבליה דדוד. שבועות, לקבליה דיעקב. ראש השנה, לקבליה דיצחק. ספות, לקבליה דאברהם. ואף על גב דאוקימנא לקבליה דאהרן, כלא חד. וכיון דמטו לאתרא שלימא דיעקב, אמרו הלל הגדול.

דבר אחר זה יתנו, פמה אית לון לבני נשא לאסתמרא באורחיהו, דכד ההוא זפאה אזדבן, פלהו עשר דרגין אסתימו נהורייהו, דהא לא נגיד נהירו דעתיקא, אלא בגיניה לתועלתא על ארעא. ומאן דעבר על דא, עבר על כל פיקודייה. וקודשא בריך הוא ברחימו סגיא, יהב שבת לנטרא לקבליה, דשקיל ככל פיקודייה.

ועל דא עשר גרה, דאהדר לאתריה, איהו כופר נפש, ונהרין לאתרא דאיקרי נפש, מאתרא דישרא"ל. ושמים נהירין להאי ארץ, ויהבין לה כל תקונהא לאתחברא לעילא.

ותא חזי, (תהלים יט ב) פתיב השמים מספרים כבוד אל. מאן שמים. שמיא דקודשא בריך הוא, מספרים לאתרא דאיקרי כבוד אל. מאן כבוד אל. ברתייה דאברהם, דאיקרי אל. אל, דא אברהם. מאי מספרים. פמה דאת אמר (איוב כח כז) אז ראה ויספרה. מאי ויספרה. פמה דאת אמר (שם כח ו) מקום ספיר אבניה. ואינון שמיא, מתקנין לה בכל תיקונהא, להאי כבוד אל.